Ankenævnet for Forsikring

915/13

Den 6. maj 2013 blev i sag nr. 83.588:

xxxxx xxxxxx
xxxxxxxxx xxxx xxxxxx
xxxx xxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning i PFA Pension. Hun klager over, at selskabet har nedsat udbetalingen af ydelser ved tab af erhvervsevne fra hele til halve ydelser med virkning fra den 1/10 2012.

Selskabet henviser til, at klagerens erhvervsevne ikke længere kan anses for nedsat med mindst 2/3, men alene med 1/2. Efter sagens indbringelse for nævnet har selskabet forlænget den fulde udbetaling til den 1/12 2012.

Det fremgår af sagen, at selskabet ved brev af 23/8 2001 bevilgede udbetaling af invalidesum samt fulde løbende ydelser ved invaliditet med virkning fra den 1/11 1997. Ved brev af 30/8 2012 meddelte selskabet klageren, at hun fra den 1/10 2012 ville modtage halv invalidepension og præmiefritagelse, idet hendes erhvervsevne ikke længere kunne anses for nedsat med 2/3, men alene med halvdelen.

Klageren, der er født i 1967, har taget en højere handelseksamen og er udlært assistent i en offentlig institution.

Af klageskemaet, der er underskrevet den 13/11 2012, fremgår bl.a.:

2. 83.588

"1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. Supplerende redegørelse kan evt. vedlægges.

Den 09.10.94 er jeg udsat for et voldsomt Whiplash traume og hoved traume. Den 01.08.1997 bliver jeg indstillet til mellemste pension pga. kroniske smerter og mén. Jeg har via mit arb. i ... før ulykken fået tegnet en Pensionsordning hos PFA. Da jeg bliver tilkendt mellemste pension havde jeg ret til invalidepension hos PFA idet min erhvervsevne var nedsat til 1/3 og har fået udbetalt PFA-pension sideløbet med min mellemste pension fra kommunen.

Mange år efter hvor jeg stadig væk ikke er i stand til at forsørge mig selv pga. skader og voldsomme kroniske smerter har PFA pludselig for første gang taget min sag op i juni/juli md. 2012 og bedt om lægepapirer m.m.

Min læge udtaler skriftligt at jeg ikke har fået det væsentligt bedre og jeg oplyser at jeg har et skånearbejde på 14 timer som kontorfunktionær siden 01.09.2008, som er helt lovligt.
Den 30.08.2012 modtager jeg et brev fra PFA hvori de konkluderer at jeg har bedring i mit helbred idet jeg er i stand til at varetage et skånejob på 14 timer ugentligt og får en månedsløn brutto på ca. 8.203,86 kr.

Jeg har selvfølgelig indsendt klage breve men ikke fået medhold og den 30.08.2012 oplyser PFA at de nedsætter min invalide pension til ½ dvs. 2.626 kr brutto md. pr. oktober md. 2012. Så sender jeg et klagebrev og får svar igen den 12.10.2012 at de fastholder afgørelsen.

Jeg har gået til alternative behandlinger siden 2001 idet det ikke hjalp med fysioterapi behandlinger igennem hospitaler og læger.

2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)
At få min ret til at få den PFA invalidepension de tildelte mig fra den 01.08.1997, idet der ikke er væsentlig forbedring i helbredet men har bare lært at leve med mange kroniske smerter og må konstant gå til alternative behandlinger jævnligt."

Selskabet har i brev af 5/12 2012 til nævnet bl.a. anført:

"**Hvilken forsikring er der tale om?**
[Klageren] blev den 1. februar 1994 omfattet af en firmapensionsordning, police ..., via sin ansættelse hos A-kassen for ... i Danmark, under Dansk Handel & Service Pension. [Klageren] fratrådte sin stilling den 1. juli 1995 og valgte herefter at videreføre pensionsordningen privat. For policen gælder 'PFA Pensions forsikringsbetingelser - 1. maj 1992', **bilag ...**

Pensionsordningen omfatter ret til udbetaling af fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse hvis forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne i mere end tre måneder. Hvis den forsikredes erhvervsevne er nedsat til mellem en tredjedel og halvdelen af den fulde erhvervsevne i mere end tre måneder er der ret til udbetaling af halv invalidepension og halv præmiefritagelse.

Pensionsordningen omfattede tidligere også et engangsbeløb ved varig invaliditet. Engangsbeløbet blev udbetalt til [klageren] i 2001.

Hvori består uenigheden?

3. 83.588

[Klageren] er utilfreds med, at PFA Pension har nedsat udbetalingen af invalidepension og præmiefritagelsen til udbetaling af halv invalidepension og halv præmiefritagelse med virkning fra den 1. oktober 2012.

Hvad er der sket?
[Klageren] har været ude for to ulykkestilfælde, henholdsvis den 9. oktober 1994 og den 20. juli 1995. I begge tilfælde slog [klageren] hovedet i en kælderskakt.

[Klageren] fremsendte den 13. juni 2001, via sin advokat ..., kopi af afgørelse om førtidspension, **bilag ...** Det fremgår, at [klageren] tilkendes mellemste førtidspension med virkning fra den 1. august 1997. Ankestyrelsen har lagt til grund, at [klageren] lider af følgerne efter whiplash og at hun har været i arbejdsprøvning og efterfølgende praktik, uden at hun er kommet tilbage til arbejdsmarkedet i begrænset omfang. Ankestyrelsen fandt, at der - på baggrund af de helbredsmæssige oplysninger, manglende resultat af revalidering og langvarigt fravær fra arbejdsmarkedet, sammenholdt med den ændrede praksis på pensionsområdet efter Højesterets dom af 22. december 1999 - ikke var mulighed for nærmere at belyse en resterhvervsevne, der udelukkede tilkendelse af mellemste førtidspension.

Ansøgningsskema dateret 29. juni 2001 vedlægges som **bilag ...** Det fremgår, at [klageren] tidligere har arbejdet som kontorassistent og er fratrådt sin stilling den 30. juni 1995. [Klageren] er tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra den 1. august 1997 og har et skånearbejde 10 timer ugentligt med simple kontorarbejdsopgaver. [Klageren] beskriver, at hun har store problemer med helbredet; hukommelses- og koncentrationsbesvær, smerter i nakken, smerter i venstre arm og ben, hovedpine m.m. Det fremgår også, at [klageren] ikke længere er under hospitals eller speciallægebehandling. [Klageren] angiver, at hun ikke bruger medicin, ud over almindeligt smertelindrende, hovedpinepiller.

Vi har ved brev af den 23. august 2001 bevilget udbetaling af invalidesummen (engangsbeløb ved varig invaliditet) på grundlag af afgørelsen om mellemste førtidspension. Vi tilkendte endvidere udbetaling af hel invalidepension og hel præmiefritagelse med virkning fra den 1. november 1997, **bilag ...**

I april 2012 tog vi sagen op til fornyet vurdering.

Opfølgningsskema dateret 9. maj 2012 vedlægges som **bilag ...** [Klageren] angiver at hendes helbredstilstand er uændret. Beskriver at hun er kronisk træt, følsom over for støj, har svigtende korttidshukommelse, tåler ikke stress, har kroniske smerter 24 timer i døgnet i venstre side af hoved, kæbe, nakken, venstre arm, ryg og venstre fod føles som vat nedenunder, hun har hyppige smerter og migræne anfald. Statisk arbejde giver forværrede smerter og fysisk arbejde giver forværrede smerter, hun skal balancere hele tiden.

[Klageren] oplyser også, at hun siden 1. august 2008 har haft skånejob 14 timer om ugen. Arbejdsopgaverne er lettere kontorarbejde som sekretærarbejde, lettere arkivering og ad hoc opgaver. Hun arbejder 4-5 timer pr. dag, 3 dage om ugen. Bruttolønnen pr. måned udgør 8.670 kr.

Lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 af den 2. juni 2012 fra praktiserende læge ... vedlægges som **bilag ...** Det fremgår, at [klagerens] tilstand er uændret eller næsten uændret. Lægen anfører, at [klageren] har varige mén efter whiplash traume. Evnen til at regne og stave er dog gradvist blevet lidt bedre. Der er fortsat massive koncentrationsproblemer.

Lægen skriver, at [klageren] ikke kan vaske gulv, støvsuge, vaske vinduer, bære tunge ting fx indkøb, har problemer med at regne, stave, huske. Har indlæringsproblemer. Som årsag til, at [klageren] ikke kan udføre disse funktioner angiver lægen varige mén efter reelt whiplashtraume. Lægen vurderer, at [klageren] kan arbejde ca. 2-3 timer dagligt. Hun oplyser, at [klageren] aktuelt har 12-14 timer ugentlig, som går nogenlunde.

Lægen har vedlagt uddrag af speciallægeerklæring udfærdiget i 1996 fra speciallæge i neurokirurgi ... Om objektive fund fremgår, at der er indtryk af en vis forstemthed, udtalt ømhed af perikranielle muskler og tyggemuskler på begge sider, udtalt indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen i stort set alle retninger, udtalt ømhed af nakkefæster og alle nakke-/skuldermuskler, samt diskret nedsat følesans i hele venstre kropshalvdel for både stik og berøring og med en grænse nøjagtig i midtlinien. Speciallægen konkluderer, at der ikke er udsigt til bedring, hverken spontant eller ved konservative behandlingsforsøg, der i bedste fald kun vil kunne holde tilstanden i ave.

Vi har den 21. maj 2012 modtaget kommunale akter, herunder den ovenfor nævnte speciallægeerklæring af den 9. oktober 1996 fra speciallæge i neurokirurgi ... Vi vedlægger erklæringen som **bilag ...**

Ansættelsesaftale dateret 29. august 2008 vedlægges som **bilag ...** Det fremgår, at [klageren] fra den 1. september 2008 er ansat som timelønnet tilkaldevikar i en stilling som kontorfunktionær i ... Kommune. Løn og ansættelsesvilkår sker i henhold til den til enhver tid gældende overenskomst mellem ... Kommune og HK.

Ansættelsesaftale dateret 10. februar 2009 vedlægges som **bilag ...** Socialforvaltningen bekræfter, at [klageren] fra den 1. marts 2009 er ansat som kontorfunktionær i skånejob i ... Kommune. Løn og ansættelsesvilkår sker i henhold til den til enhver tid gældende overenskomst mellem ... Kommune og HK. Aflønning vil ske med grundløntrin 20, svarende til 8.203,68 kr. månedligt. Den ugentlige arbejdstid er på 14 timer.

Ved brev af den 30. august 2012 meddelte vi [klageren], at udbetalingen af invalidepension og præmiefritagelsen ville blive nedsat til halv invalidepension og halv præmiefritagelse med virkning fra den 1. oktober 2012, **bilag ...** Vi vurderer, at erhvervsevnen ikke længere er nedsat til en tredjedel eller mindre, men at erhvervsevnen fra den 1. marts 2009 er nedsat til mellem halvdelen og en tredjedel. Vi kræver dog ikke det for meget udbetalte tilbagebetalt. PFA Pension har ved gennemgangen af ankenævnssagen besluttet at forlænge den fulde udbetaling i yderligere 2 måneder. Invalidepensionen og præmiefritagelsen vil således være nedsat til halvdelen med virkning fra den 1. december 2012.

Ved mail af den 23. september 2012 klagede [klageren] over nedsættelsen af invalidepension, **bilag ...** [Klageren] vedlagde udtalelse af den 12. september 2012 fra afdelingsleder ..., **bilag ...** Det fremgår af udtalelsen fra arbejdspladsen, at [klageren] er placeret ved enearbejdsplads for at tage hensyn til støj- og lydpåvirkning. Derudover kan [klageren] ikke bestride borgerhenvendelser i Børnefamiliecentrets reception, da dette vil medføre stresslignende symptomer. Men [klageren] er, bortset fra enkelte perioder, i stand til at varetage sit job på særlige vilkår.

Ved brev af den 12. oktober 2012 meddelte vi [klageren] at vi fastholder afgørelsen om halv invalidepension og halv præmiefritagelse, **bilag ...**

Begrundelse for at fastholde beslutningen

Beslutningen om at nedsætte udbetalingen af invalidepension og præmiefritagelsen til halv invalidepension og halv præmiefritagelse er truffet på baggrund af oplysninger fra [klageren] og de lægelige og kommunale oplysninger som er modtaget til sagen.

[Klageren] lider af varige mén efter to uheld, hvor hun har slået hovedet. [Klageren] klager over hovedpine, koncentrations- og hukommelsesbesvær, smerter i venstre arm og ben, træthed m.m. Hun går til forskellige behandlinger, som kraniosakralterapi, akupunktur 2000, massage og heilpraktiker. [Klageren] oplyser, at helbredstilstanden er uændret.

[Klageren] er siden den 1. marts 2009 ansat i skånejob som kontorfunktionær i ... Kommune. Arbejdstiden er 14 timer om ugen. [Klageren] er placeret ved enearbejdsplads og er fritaget for at tage imod borgerhenvendelser i receptionen. Derudover er ikke beskrevet særlige skånehensyn.

Det fremgår af Lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 (bilag ...), at [klagerens] tilstand er uændret eller næsten uændret. Evnen til at regne og stave er dog gradvist blevet lidt bedre og arbejdet 12-14 timer om ugen, som [klageren] har haft i flere år, går nogenlunde.

Ud fra en samlet vurdering af de ovenstående oplysninger er det PFA Pensions opfattelse, at [klageren] på det foreliggende ikke har løftet bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne er nedsat til en tredjedel eller mindre. PFA Pension vurderer, at [klagerens] erhvervsevne er nedsat til mellem halvdelen og en tredjedel.

Det er fastsat i forsikringsbetingelserne **(bilag ...),** afsnit C, § 4, stk. 4, at hvis erhvervsevnen genvindes i en sådan grad, at betingelserne for udbetaling og/eller præmiefritagelse ikke længere er til stede, ophører udbetalingen og præmiefritagelsen.

Konklusion
Det er PFA Pensions opfattelse, at [klageren] ikke har løftet bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne er nedsat til en tredjedel eller mindre, men at erhvervsevnen er nedsat til mellem halvdelen og en tredjedel, og at selskabet således med rette har nedsat udbetalingen af invalidepension og præmiefritagelsen til halv invalidepension og halv præmiefritagelse."

Nævnet har fået forelagt de bilag, som parterne har fremlagt.

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 9/10 1996 hedder det bl.a.:

"**Resumé:**
29-årig tidligere nakkerask assistent blev henholdsvis 09 10 94 og 20 07 95 udsat for direkte traumer mod hoved og nakke ved dels at støde hovedet op i en lavloftet kælderindgang, dels ved at støde hovedet mod overliggeren til en lav kælderdør. Straks hovedpine, utilpashed og nakkesmerter. Har siden første ulykkestilfælde fået adskillige konservative behandlinger uden varig effekt. Klager aktuelt over hovedpine, nakkesmerter, ukarakteristiske migræneanfald, smerter i venstre arm og ben, koncentrations- og hukommelsesbesvær, støjoverfølsomhed, øget irritabilitet, træthed med øget søvnbehov og manglende overblik. Objektivt er der indtryk af en vis forstemthed, udtalt ømhed af perikranielle muskler og tyggemuskler på begge sider, udtalt indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen i stort set alle retninger, udtalt ømhed af nakkefæster og alle nakke-/skuldermuskler, samt diskret nedsat følesans i hele venstre kropshalvdel for både stik og berøring og med en grænse nøjagtig i midtlinien. Aktuelle tilstand har været stationær siden ulykkestilfældet i oktober 1994.

Konklusion:
Der foreligger varige mén efter 2 direkte traumer mod hovedet, hvoraf det første havde karakter af et reelt whip-lash traume. Der er ingen udsigt til bedring, hverken spontant eller ved konservative behandlingsforsøg, der i bedste fald kun vil kunne holde tilstanden i ave."

Klageren underskrev den 9/5 2012 et opfølgningsskema. Heraf fremgår bl.a.:

"**1 Helbredstilstand**

Er din helbredstilstand: bedret ☐ uændret ☒ forværret ☐

Giv en kort beskrivelse af din helbredstilstand, og hvordan den påvirker din evne til at arbejde:

Kronisk træthed, følsom over for støj, svigtende korttidshukommelse, tåler ikke stress. Kroniske smerter 24 timer i døgnet i venstre side af hoved, kæbe, nakken, venstre arm, ryg og venstre fod føles som vat nedenunder, hyppige smerte & migræne anfald. Statisk arbejde giver smerter forværret og fysisk arbejde giver forværrede smerter, skal balancere hele tiden.
...
3 Erhverv

Har du haft lønnet arbejde siden datoen på forsiden? ☐ Nej ☒ Ja

Hvis ja, angiv arbejdsgiverens navn: ... Kommune ...

I hvilket tidsrum: 1/8-2008 - ?

Hvori består dit arbejde: Skånejob 14 timer om ugen af 3 dage, lettere kontorarbejde som sekretærarbejde, lettere arkivering ad hoc opgaver.

Ca. hvor mange timer pr. dag? 4-5 timer Bruttoløn pr. måned: 8.670 før am/atp."

Af "Lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2" af 2/6 2012 fremgår bl.a.:

"**Udfyldes af den undersøgende læge**
Diagnose/behandlet for: Whip lash traume

1	Hvordan er patientens tilstand nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)			☒ Uændret ☐ Bedre ☐ Forværret - hvordan?
2	Hvordan har forløbet af sygdommen eller følgerne efter skaden været siden sidste attest/indtil nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)			Næsten uændret. Varige mén efter whiplash traume. Evnen til at regne og stave er dog gradvist blevet bedre. Fortsat massive koncentrationsproblemer.
...				
		NEJ	JA	Hvis JA:
4	Mener patienten at kunne: a) deltage i sit hidtidige arbejde?	☐	☒	Fra hvornår?* se senere, sit nuværende job ja ☐ På fuld tid ☒ På deltid: 12-14

...

7. 83.588

5	a) Hvilke funktioner af sit hidtidige arbejde eller daglige funktioner mener patienten, han/hun ikke kan udføre?	Nærmere beskrivelse: Kan ikke vaske gulv, støvsuge, vaske vinduer, bære tunge ting fx indkøb, problemer med at regne, stave og huske. Indlæringsproblemer.
	...	
	c) Hvor mange timer daglig vurderer du, patienten kan arbejde?	Antal timer daglig: ca. 2-3 timer dagligt, har aktuelt 12-14 timer ugentlig som går nogenlunde.
		NEJ JA
6	a) Hvordan vurderer du prognosen for patientens tilstand?	Uændret ☒ Dårlig ☒ God ☐ Ved ikke ☐"

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab**
Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring (jf. 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen', § 3), og for denne del gælder reglerne i stk. 1.
...
Stk. 4. Engangsbeløb ved invaliditet, herunder udbetaling som ratepension, udbetales kun hvis erhvervsevnen er nedsat til en tredjedel eller derunder, og denne nedsættelse er varig.

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger når forsikrede - efter PFA Pension's skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel resp. halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.
...
§ 4. Ikrafttræden og ophør af invalidepension og/eller præmiefritagelse
...
Stk. 4. Genvindes erhvervsevnen i en sådan grad, at betingelserne for udbetaling af invalidepension og/eller ydelse af præmiefritagelse ikke længere er til stede, ophører udbetalingen af invalidepension med dertil hørende præmiefritagelse med indtil 3 måneders varsel. Er der alene ydet præmiefritagelse, ophører denne med 1 måneds varsel.

8. 83.588

Nævnet udtaler:
Klageren har modtaget fulde ydelser fra selskabet siden den 23/8 2001, på hvilket tidspunkt hendes ugentlige arbejdstid i skånejob var 10 timer. Hun har efterfølgende fået ansættelse i et skånejob 14 timer om ugen.

Efter en samlet vurdering af materialet i sagen, herunder oplysningerne om klagerens aktuelle arbejde, finder nævnet, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst 1/2, men ikke med 2/3. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet, som har givet klageren en omstillingsperiode på 3 måneder, er overgået til at udbetale halve ydelser fra den 1/12 2012.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Svend Bjerg Hansen
Udskriftens rigtighed bekræftes

Henning Jønsson